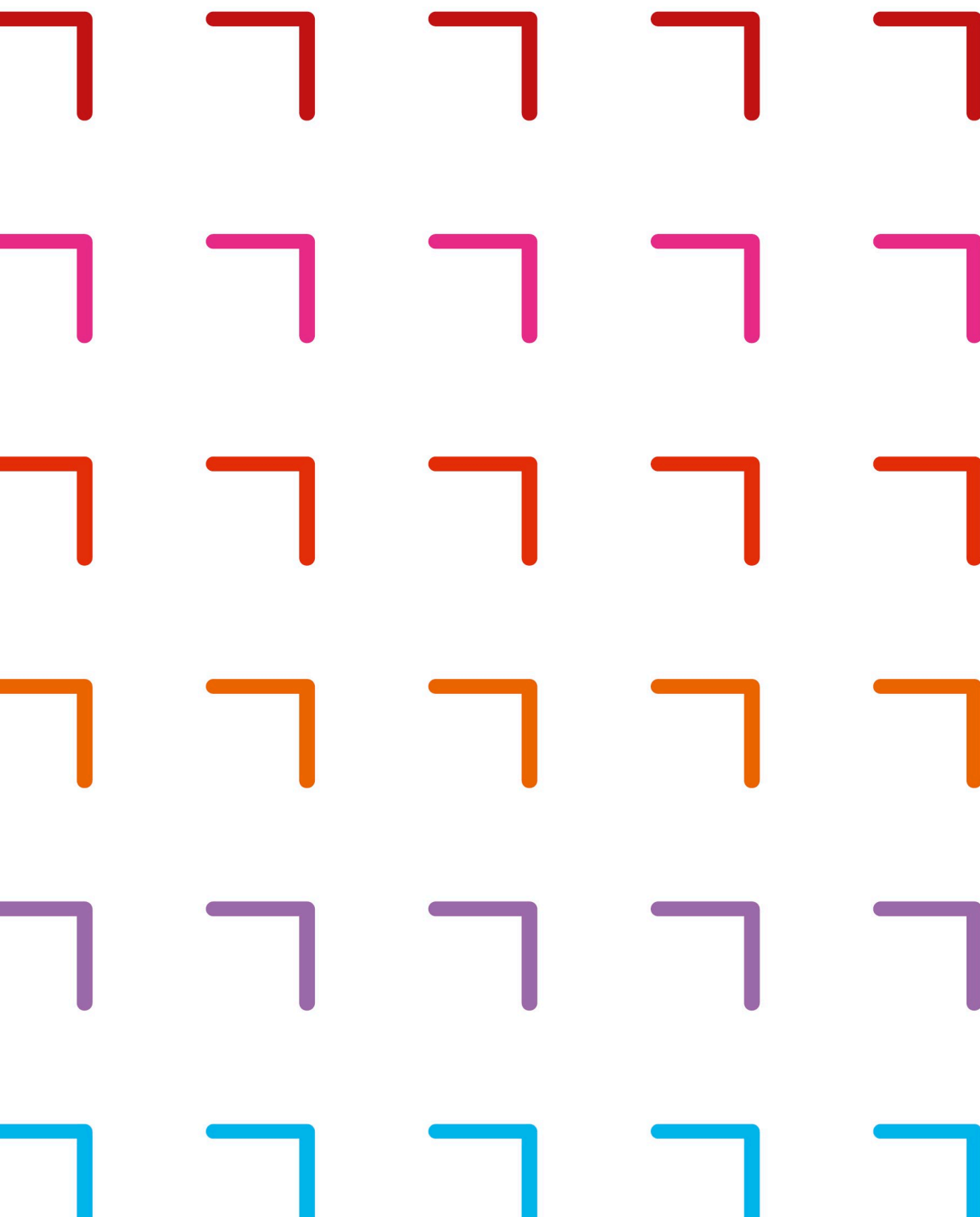

ADVIES 200
FEDERAAL
WETENSCHAPSBELEID
VRAAGT PROACTIEVE
HOUDING VLAANDEREN
18 DECEMBER 2014

ADVIES 200
FEDERAAL
WETENSCHAPSBELEID
VRAAGT PROACTIEVE
HOUDING VLAANDEREN
18 DECEMBER 2014

INHOUD

EXECUTIVE SUMMARY

SAMENVATTING

SITUERING

ADVIES

1. AFSTEMMING TUSSEN GEWESTELIJK EN FEDERAAL NIVEAU
2. FISCALE GUNSTMAATREGELEN
3. INTERFEDERAAL BUREAU VOOR RUIMTEVAARTONDERZOEK
4. TOEGANGSGELDEN TOT MULTINATIONALE ORGANISATIES
5. FEDERALE WETENSCHAPPELIJKE INSTELLINGEN
6. INTERUNIVERSITAIRE ATTRACTIEPOLEN

EXECUTIVE SUMMARY

The VRWI calls attention to a number of federal policy plans concerning science policy and urges the Government of Flanders to take on a proactive stance:

- The federal structure implies an extra degree of complexity. Therefore, the VRWI urgently calls on the competent Flemish and federal authorities to focus on better mutual alignment towards Europe and with respect to Flemish and federal science policy.
- Favourable fiscal measures have a large impact. Thus the VRWI is satisfied that the federal government considers (1) strengthening the exemption on the withholding tax on the professional income of researchers and (2) extending the tax deduction on patent income to other income from intellectual property. The Flemish Government should follow this up closely.
- The Federal Coalition Agreement announces the creation of a Interfederal Space Bureau with legal personality and wishes to involve the regions in the setup. Flanders should avoid taking a backseat in this process and should prepare itself thoroughly, so that Flanders can ensure a balanced representation in the Bureau and a higher return on its investment in space travel.

SAMENVATTING

De VRWI vraagt aandacht voor een aantal federale beleidsplannen inzake het wetenschapsbeleid en dringt bij de Vlaamse Regering aan op een proactieve houding:

- De federale structuur brengt een extra graad van complexiteit met zich mee. De VRWI roept de bevoegde Vlaamse en federale autoriteiten dan ook op om dringend in te zetten op betere onderlinge afstemming naar Europa toe en in het Vlaams en federaal onderzoeksbeleid.
- Fiscale gunstmaatregelen hebben een grote impact. De VRWI is dan ook tevreden dat de federale regering overweegt (1) de vrijstelling van bedrijfsvoorheffing voor onderzoekers te versterken en (2) de fiscale aftrek voor octrooi-inkomsten uit te breiden naar andere inkomsten uit intellectuele eigendom. De Vlaamse Regering moet dit nauwgezet opvolgen.
- Het Federaal Regeerakkoord kondigt de oprichting van een Interfederaal Ruimtevaartbureau met rechtspersoonlijkheid aan en wil de gewesten hierbij betrekken. Vlaanderen mag hierbij geen afwachtende houding aannemen en dient dit grondig voor te bereiden, zodat Vlaanderen een evenwichtige vertegenwoordiging in het Bureau en een hogere return op zijn investeringen in ruimtevaart kan verzekeren.

SITUERING

Met voorliggend advies wil de VRWI aandacht vragen voor een aantal federale beleidsplannen inzake het wetenschapsbeleid en aandringen op een proactieve houding vanuit de Vlaamse Regering.

Door de opeenvolgende staatshervormingen ligt de primaire bevoegdheid voor wetenschap en innovatie – en dus ook het zwaartepunt van onderzoek - al geruime tijd bij de gemeenschappen en gewesten. Het federale wetenschapsbeleid blijft niettemin belangrijk om een aantal redenen. Ten eerste blijft er een belangrijk budget beschikbaar voor een aantal specifieke federale restbevoegdheden, waaronder het ruimtevaartonderzoek, de federale wetenschappelijke instellingen, maar ook de lidgelden voor een aantal grote internationale onderzoeksinfrastructuren. Ten tweede worden een aantal belangrijke fiscale maatregelen op federaal niveau genomen ter bevordering van onderzoek en innovatie. Ten derde brengt de federale structuur waarbinnen Vlaanderen opereert een extra gelaagdheid van bevoegdheden – en dus een extra graad van complexiteit - met zich mee. Het is voor de Vlaamse actoren cruciaal dat deze complexiteit niet belemmerend werkt.

Voor zijn advies baseert de VRWI zich op de specifieke aspecten van (1) de Federale Regeerverklaring (FR) en (2) de Beleidsverklaring van de staatssecretaris voor Wetenschapsbeleid (BV) die impact hebben op de actoren in het Vlaamse W&I-landschap.

ADVIES

1. AFSTEMMING TUSSEN GEWESTELIJK EN FEDERAAL NIVEAU

De federale structuur waarbinnen Vlaanderen opereert brengt een extra graad van complexiteit met zich mee. Dit stelt vooral problemen in de Europese context, bij onderhandelingen op het niveau van de lidstaten en bij deelname aan Europese programma's. Hier kunnen de Vlaamse actoren niet voldoende kort op de bal spelen en gaan kansen verloren. De VRWI heeft dit gebrek aan beleidsafstemming reeds herhaaldelijk gehekeld en is dan ook tevreden dat de Federale Regering stelt dit probleem te zullen aanpakken: *“Om tegemoet te komen aan de Europese doelstellingen inzake O&O en innovatie zal de regering de nadruk leggen op een betere beleidsconcordantie ten aanzien van de Gewesten inzake onderzoek en wetenschappelijke openbare dienst. Te dien einde zullen de te ontwikkelen opportuniteiten en de te mobiliseren complementariteiten inzake instrumenten en middelen worden geïdentificeerd.”* (FR, p. 73)

De voornaamste pijnpunten zijn gebrekkige coördinatie voor deelname aan Europese programma's en weinig flexibele overlegstructuren. Daarom vindt de VRWI het positief dat de Beleidsverklaring op beide elementen inzet:

- *“Initiatieven van de Europese Commissie (bv. Horizon 2020) en deze in het kader van de ERA (...) [zullen] in samenwerking met de Gewesten en Gemeenschappen worden gecoördineerd.”* (BV, p. 9)
- *“In samenspraak met gemeenschappen en de gewesten zullen we overgaan tot een evaluatie van de overlegstructuren inzake wetenschapsbeleid met het oog op het maximaliseren van de aanwezigheid van de verschillende Belgische overheden op het Europese onderzoeksniveau.”* (BV, p. 10)

Betere beleidsconcordantie is niet enkel nodig naar Europa toe. We moeten ook inzetten op synergieën in het onderzoeksbeleid op Vlaams en federaal niveau. Ook dit wordt in de Beleidsverklaring erkend (p. 9): *“de federale bevoegdheden (vb. inzake wetenschappelijke visa, arbeidswetgeving, sociale zekerheid, etc.) zullen maximaal aangewend worden ter ondersteuning van het onderzoeksbeleid van alle overheden.”*

Ook de Vlaamse Regering van zijn kant belooft in te zullen zetten op verticale afstemming met het federale en Europese niveau en horizontale afstemming met het beleid van de andere gewesten en gemeenschappen. In de Beleidsnota Algemeen Regeringsbeleid (p. 4) lezen we hierover het volgende: *“We nemen verdere initiatieven om het draagvlak voor de*

uitvoering van de Europa 2020-strategie in Vlaanderen te verhogen, om de interactie tussen de Vlaamse en de Europese instellingen en het overleg met de federale overheid en de andere Gemeenschappen en Gewesten te versterken.”

De VRWI is verheugd dat een betere beleidsafstemming tussen de verschillende beleidsniveaus zoveel aandacht krijgt zowel in de federale als in de Vlaamse regeringsdocumenten. De VRWI hoopt dat hier snel werk wordt van gemaakt en dat het de Vlaamse positie in Europa zal verstevigen.

2. FISCALE GUNSTMAATREGELEN

Fiscale gunstmaatregelen hebben een grote impact. Zo bedraagt de vrijstelling van bedrijfsvoorheffing voor de loonkost van onderzoekers inmiddels zowat 600 miljoen euro per jaar. Het is daarom ook zeer positief dat de federale regering aankondigt dat deze gunstmaatregel op zijn minst zal blijven bestaan en mogelijk zal worden uitgebreid (FR, p. 5): *“De regering [zal] toezien op de versterking van de maatregelen ten voordele van de sector van onderzoek en ontwikkeling. (...) Hiertoe zal zij met name nagaan of het opportuun is de vrijstelling van bedrijfsvoorheffing voor onderzoekers te versterken.”*

Daarnaast stelt de VRWI met tevredenheid vast dat de Federale Regering overweegt *“de fiscale aftrek voor octrooi-inkomsten uit te breiden naar andere inkomsten uit intellectuele eigendom, in het bijzonder softwarelicenties.”* (BV, p 10)

De Vlaamse Regering van zijn kant, benadrukt in het Vlaams Regeerakkoord en de Beleidsnota WEWI eveneens het belang van de federale fiscale maatregel voor onderzoekers. Beide documenten kondigen aan om de uitbreiding van de maatregel en eventuele nieuwe innovatiestimulerende maatregelen te bepleiten op het federale niveau: *“We werken samen met de federale overheid aan de defiscalisatie van onderzoekers, het Belgisch RuimtevaartBureau en nieuwe fiscale maatregelen ter stimulering van innovatie (tax shelter, aftrek voor licenties). We bepleiten bij de federale overheid een verruiming van de grondslag en het toepassingsgebied van de fiscale gunstmaatregelen voor O&O naar een bredere groep van kenniswerkers en kmo's met een betere betrokkenheid van de innovatieagentschappen van de gewesten.”* (Vlaams Regeerakkoord, p. 26 en Beleidsnota WEWI, p. 35)

De VRWI schaart zich achter dit voornemen. De federale fiscale maatregel voor de vermindering van de bedrijfsvoorheffing op de loonkost van de onderzoeker blijft een uitermate belangrijk instrument voor alle O&O-actoren.

3. INTERFEDERAAL BUREAU VOOR RUIMTEVAARTONDERZOEK

In het Federaal Regeerakkoord (p. 74) is er sprake van de oprichting van een Interfederaal Ruimtevaartbureau met rechtspersoonlijkheid, waar alle middelen die de federale departementen aan de ruimtevaartactiviteiten besteden (m.a.w. zowel financieel als inzake personeel) zullen worden gegroepeerd. De gewesten zullen hierbij worden betrokken. De bedoeling is te komen tot “een betere coördinatie van het ruimtevaartbeleid in België en te zorgen voor een meer evenwichtige return-on-investment over de verschillende deelstaten”.

Nu in het Federaal Regeerakkoord en de Federale Beleidsverklaring (1) een opening wordt gemaakt om de Gewesten bij de nieuwe structuur te betrekken en (2) er expliciet gewag wordt gemaakt van meer evenwichtige return-on-investment over de verschillende deelstaten, is het zaak voor Vlaanderen hier optimaal gebruik van te maken. De kaarten lagen immers nog nooit zo goed. De VRWI roept de Vlaamse Regering op dit proactief te benaderen en grondig voor te bereiden. Hierbij moet Vlaanderen streven naar (1) een hogere ROI op zijn investeringen in ruimtevaart en (2) een luidere stem in het ruimtevaartbeleid en -onderzoek in België.

Wat betreft het eerste, verwijst de VRWI naar de meest recente cijfers voor na te streven return zoals die worden vastgelegd naar aanleiding van de ESA bijeenkomsten. Deze bedragen momenteel 56% voor Vlaanderen, 34% voor Wallonië en 10% voor Brussel.

Wat betreft het tweede, waarschuwt de VRWI de Vlaamse beleidsmakers dat zij geen afwachtende houding mogen aannemen wat betreft de opstart van het in de Beleidsverklaring aangekondigde federale – gewestelijke overleg, maar zelf de nodige stappen moeten ondernemen. Ook dient Vlaanderen te streven naar een evenwichtige vertegenwoordiging van de gewesten in het Interfederaal Ruimtevaartbureau. De cijfers in verband met na te streven return kunnen hier richtinggevend zijn.

Momenteel ontbreekt elke vorm van inspraak van Vlaanderen in het ruimtevaartbeleid inzake ESA en is er geen structureel overleg met de Gewesten en Gemeenschappen ter zake. De VRWI heeft herhaaldelijk gewezen op de noodzaak van een erkende

overleg/beheerstructuur met vertegenwoordigers van de verschillende regio's, waar de verdeelsleutel formeel besproken en bewaakt wordt en de keuze van de programma's besproken wordt. De VRWI heeft een lange historiek inzake het analyseren van de deelname aan ruimtevaartonderzoek en heeft hierover meerdere aanbevelingen uitgebracht (VRWB-aanbevelingen 3, 13 en 28 van respectievelijk 1993, 1997 en 2006). De VRWI wil graag zijn expertise ter zake aanbieden.

4. TOEGANGSGELDEN TOT MULTINATIONALE ORGANISATIES

De VRWI wenst er wel op te wijzen dat de federale overheid momenteel ook instaat voor het betalen van de lidgelden van België voor deelname aan een aantal grote internationale onderzoeksinfrastructuren en -organisaties zoals CERN, ESRF, ESO, EMBL, enz. Gezien het hier gaat om fundamenteel onderzoek en deels toegepast onderzoek van hoge waarde en de betrokken infrastructuren op een zeer hoog wetenschappelijk niveau staan, kan België/Vlaanderen zich niet veroorloven hierin afwezig te zijn. Rekening houdend met de hoge kostprijs is deelname in grote internationale projecten de enige goede oplossing. We hebben er alle belang bij dat de federale budgetten die dienen voor het betalen van het lidgeld, dat de toegang tot deze multilaterale installaties verzekert, behouden blijven. Deze budgetten zitten vandaag verspreid over de begroting van de POD Wetenschapsbeleid (ESRF, ESO, EMBL, ...) en deze van de FOD Economie (CERN). De VRWI vraagt de Vlaamse Regering hiervoor alert te zijn.

5. FEDERALE WETENSCHAPPELIJKE INSTELLINGEN

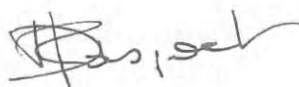
Met betrekking tot de federale wetenschappelijke instellingen vraagt de VRWI aandacht voor de raakpunten met het onderzoek aan onze Vlaamse universiteiten. Het kennispotentieel, de activiteiten en het patrimonium van elk van de federale wetenschappelijke instellingen moeten maximaal gevaloriseerd worden. Deze instellingen moeten hun onderzoeksprogramma's inkaderen in het regionale onderzoeksbeleid. Samenwerking met universiteiten en onderzoeksinstellingen in de regio's moet worden aangemoedigd.

6. INTERUNIVERSITAIRE ATTRACTIEPOLEN

Over de Interuniversitaire Attractiepolen wordt in de Federale Beleidsverklaring niets vermeld, omdat de vorige federale regering onder leiding van Elio Di Rupo al besliste dat de IUAP's in 2018 zouden worden geregionaliseerd.

Toch wenst de VRWI in dit verband de Vlaamse Regering te herinneren aan zijn advies 191 bij het Groenboek Staatshervorming. Daarin stelt de VRWI verheugd te zijn dat na de staatshervorming het IUAP-programma voor samenwerking rond fundamenteel wetenschappelijk onderzoek tussen de Vlaamse en Franse Gemeenschap wordt verder gezet en dat de middelen d.m.v. een dotatie jaarlijks zullen worden toegekend aan de Vlaamse Gemeenschap en vanaf 2019 zullen worden geïndexeerd. De Raad dringt aan om het budget onverminderd te vrijwaren met behoud van bestemming. De Raad schaart zich volmondig achter supraregionale samenwerking tussen het FWO en het FNRS, maar stelt hierbij duidelijk dat Vlaanderen volledige autonomie moet hebben over de financiering, in het geval de middelen aan de gemeenschappen worden toegekend.

Bij de uitwerking van de verdere modaliteiten wordt best zoveel mogelijk aangesloten bij de huidige doelstellingen en beheersmatige opzet van de interuniversitaire netwerken IUAP, die als instrument voor meer grootschalige samenwerking in niet-gericht onderzoek erg worden gewaardeerd. De VRWI dringt er verder op aan om de concrete implementatie tijdig voor te bereiden zodat er geen discontinuïteit in financiering en uitvoering optreedt.

Danielle Raspoet
Algemeen Secretaris

Dirk Boogmans
Voorzitter

VLAAMSE RAAD
VOOR WETENSCHAP
EN INNOVATIE

FLEMISH COUNCIL
FOR SCIENCE
AND INNOVATION

KOLONIËNSTRAAT 56
B-1000 BRUSSEL
WWW.VRWI.BE

T +32 2 212 94 10
F +32 2 212 94 11
INFO@VRWI.BE

D. BOOGMANS | VOORZITTER
D. RASPOET | SECRETARIS

